Ч. 183 (13.422). Львів, неділя 16. липня 1933. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Конто почт. щадн. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.

Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леїв, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Боротьба двох тез.

(Доляр має бути дальше хиткий. — Американський експеримент. — Два бльоки. — Фермент повоєнного світу.)

Швидко мине шостий тиждень, як у Льондоні зійшлись репрезентанти 66 держав. Більше ніж сотня міністрів із цілою плеядою дорадників взялася за діло узгіднення господарських націоналізмів, що буйно розквітли після війни і стали цілою „економічною програмою“ поодиноких держав, згущуючи хаос і господарську недолю світу. Цілий ряд проблем, важних своїм значінням, станув перед цим рідким збором делегатів. Цей збір після повені слів, часто суперечних ділам (американець Гуль критикує господарський націоналізм!), розпався на комісії і підкомісії.

Програма конференції була підготована спеціяльним комітетом. Одначе життя не рахується з програмами. На чоло питань висунулась елементарно — що так скажемо — справа стійности валют (точніше доляра, бо фунт хоч не формально, зате фактично стабільніший). Поставила її рубом Франція, вважаючи, що зайвою є всяка дальша праця в той час, коли курс деяких валют є пливкий. Ґумовий метер у руках архітекта, який хоче щось путящого збудувати, це велика нісенітниця. І „валютове перемиря“, себто стабілізація доляра і фунта у відношенні до фр. франка стала першою необхідністю для того, щоби могла йти праця далі.

Пішла чутка, що Франція (спираючись на поміч англійців) таке перемиря осягнула. Та чутка була фальшива. Американські делеґати опублікували декларацію, в якій відкинули думку про часову стабілізацію доляра. Вони заявили, що для американського уряду найважнішою справою є *піднесення рівня цін* і всяке заморожения пливкого курсу гроша, хоч би тимчасове, є небажане для Білого Дому у Вашинґтоні.

І слушно: або одно, або друге. Вже сама згадана чутка про „валютове перемиря“ спричинила в Америці нову деґресію цін, загрозила руїною дотеперішнім досягненям в ділянці зросту цін і заробітків, цього чергового „просперіті“, як дехто хоче.

Шляхи през. Рузвельта прості: він хоче оздоровити американське господарство. Для цього потрібний зріст цін, що піджене продукцію, зредукує число безробітних, збільшить покупну силу мас. Для зросту цін знову потрібний еластичний доляр, дешевий гріш, усе загрожений дальшим подешевінням, а через те швидкий в оборотах (хтож триматиме непевний гріш у себе, замість щось купити?).

Залишимо на боці те, чи експеримент през. Рузвельта буде в кінцевому результаті златний. Дехто вже алярмує світ вістками про нову кризу в Америці, ще страшнішу у наслідках ніж дотеперішня. Продукція і ціни ростуть там дійсно дуже швидким темпом, швидше ніж заробітки. Покупна сила мас рівняється 57 прц. цієї сили з р. 1927, коли продукція осягнула вже рівень з 1927 р. „Інфляційна політика затроює господарське життя Америки“ — кличе „Журналь оф Комерс“.

Однак Америка йде послідовно по наміченій дорозі. Вона твердо сказала: нам треба зросту цін, а не треба наразі стійности доляра, все одно чи та стійність дотичила би безпосередньо золота чи посередньо фр. франка. Пливкість доляра — мовляв — не перешкаджає гос. конференції у її дальшій праці, бо чимало є інших болячок, які не зважаючи на хиткого доляра можна усунути з господарського орґанізму світа.

Франція й інші держави, що залишились вірні золотому паритетові і над якими висить безупинно меч Дамокля власного валютового краху, обстоюють зовсім протилежну думку. Вони заявили теж твердо, що *без стійности гроша* доля льондонської конференції пересуджена, бо обсяг справ, що їх вона може полагодити, звувався до мінімальних розмірів.

У результаті цих двох становищ оявились два бльоки держав: *„золотий бльок“* і *„бльок контрольованої інфляції“*. Перший, до якого і Польща належить, склав торжественну заяву, що не зійде з оборонної позиції валютового клясицизму і не позволить на депреціяцію своїх валют. На двях цей бльок обмірковував у Парижі оборонну тактику перед небезпеками, що їх несе бльок контрольованої інфляції.

Боротьба двох тез, яких оборону взяли на себе згадані два бльоки, боротьба, що почалась на добре оголошенням відповідних деклярацій, поставила перед доцільність дальшого конферування великий знак запиту. Пішла по світі вістка про „аґонію конференції“. Почались дні сухітничої веґетації.

Заповідають, що біля 25. ц. м. конференцію припинять покищо, залишаючи 16-голову президію, яка радитиме (точніше маркуватиме ніби, що щось робиться) далі. Тимчасом має дозріти американський експеримент. Життя має вказати, котра теза доцільніша.

Чемберлен — під враженням останніх подій на терені госп. конференції — назвав у палаті громад депреціяцію доляра „переходовим дезорґанізаційним чинником“. Таким вона справді показалась, бо звела в нівець поважну спробу відновлення міжнародньої господарської співпраці, до якої даремно зітхає світ від ряду літ. Від міжнар. екон. конференції в Женеві минуло 6 літ. Заяви про потребу міжнародньої співпраці, які там усі держави однодушно складали, залишились у сфері „побожних бажань“. Далекі від реалізації теж гарні слова, що лунали на пленумі теперішньої льондонської конференції.

Світ покищо ферментує, шукає нових шляхів, перевертає горі дном догми, досі святі, незрушимі. Боротьба на площині стійности валют — це резонанс нових думок, нових теорій про гріш як мірило вартостей, як інструмент обміну, як економічний чинник.

В. Несторович.

Анґлійська преса про смерть Скрипника.

Майже вся анґлійська преса подала довші або коротші вістки про самогубство М. А. Скрипника.

„Таймс“ з дня 10. ц. м. подає під заголовком „Більшовик вставляється за селянством — Самогубство з причини невдачі“:

„В пятницю (7. ц. м.) скінчив самогубством М. А. Скрипник, член Центрального Виконавчого Комітету комуністичної партії СРСР і голова українського Політбюра, визначний член „старої ґвардії“ і близький співробітник Леніна. Його самогубство незвичайно занепокоїло комуністичні верхи й лави, бо Скрипник був одним з найважніших більшовиків на Україні, де він від 1926 року займав місце комісаря шкільництва.

„Минулого року по цілому Радянському Союзі святкували 60-ліття уродин Скрипника як державне свято. Цього року попав він у конфлікт з центральною владою через її катастрофальну хліборобську політику, яка спричинила загальний голод і нужду, головно на Україні.

„В лютому вислала на Україну комуністична партія з Москви Постишева, надавши йому диктаторські уповноваження, щоби примусити виконати збіжеву програму. Скрипник ставався злагіднити жорстокі методи Постишева, але у відповідь на це Постишев отверто обвинувачував Скрипника, у своїх двох промовах, виголошених минулого місяця, що він має антисталінські переконання та стоїть у звязку з національних рухом, який хоче відорвати Україну від впливів Москви. Постишев заявив, що Скрипник свідомо чи несвідомо працював на користь чужинецьких розвідчиків і саботажників і тому заслуговує на те, щоби партія „дала йому добру чистку“. Скрипник вставлявся за селянством, звертаючи увагу на те, щоб з ним поводилися милосерніше, але центральна влада стала на боці Постишева і зажадала, щоб Скрипник прилюдно признався до своєї єресі та прохав прощення покаянним листом, як це зробили Зіновєв і Каменєв. Скрипник видно відмовився це зробити“.

„Дейлі Телеграф“ з дня 10. ц. м. подає під заголовком „Самогубство більшовицького провідника“:

„Микола Скрипник, комісар шкільництва Української Радянської Республики скінчив учора в Харкові самогубством. Скрипник був членом всевладного Політбюра України і одним з найбільш завзятих українських „червоних“.

„Це перший раз трапляється, що подано до прилюдного відома вістку про самогубство провідного більшовика. Це дуже замітна подія в історії України.

„Подаючи вістку про його смерть, більшовицький центральний комітет заявляє через свій офіціяльний орган „Правду“, що цей старий ветеран та боєвик протицарської поліції, струсив і не відважився признатися, що він став знарядям у руках тріванних шпигунів.

„Це вже стало офіціяльною практикою в Москві, що всяке вагання провідників, коли вони мають виповняти свою більшовицьку повинність та відбирати всяким способом збіже від знищеного українського селянина, щоб прокормити індустріяльне робітництво в неурожайних частинах Росії, приписують саботажним змовам“.

(УКБЮРО, ЛЬОНДОН.)

На допомогу жертвам повені.

У Львові повстав „Комітет допомоги жертвам повені“.

В суботу, 14. липня ц. р. відбулася з ініціятиви Української Парляментарної Репрезентації в домівці Українського Національно-Демократичного Обєднання нарада представників греко-католицьких ординаріятів, чину С. В. В. і представників усіх наших центральних установ у справі допомоги жертвам цьогорічних повеней. На нараді вибрали Комітет допомоги жертвам повені. Головою Комітету вибрали одноцушно Преосвященого о д-ра *І. Бучка*.

Проводив нарадою голова Укр. Парл. Репрезентації пос. д-р *Дм. Левицький*, а діловий реферат виголосив інж. *М. Творидло*. Точніші вісті про нараду і про Комітет подамо завтра.

Болюча втрата нашого шкільництва.

Ліквідація дівочої учительської семинарії СС. Василіянок у Яворові.

З кінцем цього шк. року зліквідували приватну учительську семинарію СС. Василіянок у Яворові після 26 літ істнування. З тієї сумної нагоди слід би подати кілька цифер про цю семинарію.

Основана вона в 1906. році за місце виділової жіночої школи, що теж під пров. СС. Василіянок працювала у Яворові від половини 19 ст. і тоді вписалося до неї відразу 25 учениць. У дальших роках кількість учениць непомітно, але постійно зростала й за весну 1910. р. відбулася перша матура (в Перемишлі, бо семинарія ще не мала права прилюдности). Матуру зложили тоді всі кандидатки, числом 16. Щойно в 1913-14 шк. р. семинарія дістала право прилюдности й на весну 1914 р. відбулася у власному будинку перша матура, яку зложило 13 учениць. В шк. р. 1914-15 семинарія з причини російської інвазії діяльність припинила.

Щойно в шк. р. 1915-16 семинарію відновлено й тоді вписалося 38 учениць. З того часу фреквенція постійно зростає, в шк. р. 1918-19 — 92 учениці, в 1921-22 — 113 уч., в 1923-24 — 154 учениці й доходить до максімум у шк. р. 1924-25. Тоді в семинарії було 180 учениць! Тогож року шкільні закони ввели в семинарію пяти-річний час науки. В дальших роках кількість учениць маліє. В шк. р. 1927-28 було всього 105 учениць.

Ще раз фреквенція підноситься в шк. р. 1929-30 й осягає число 138. Від тоді кількість учениць постійно маліє. На це вплинула загальна кріза й неможливість дістати після скінчення семинарії учительську посаду, а також ступнева ліквідація учительських семинарій та реформа цілого шкільництва. Так витворилися обставини, що довели до ліквідації семинарії СС. Василіянок у Яворові.

Скільки учениць перейшло через цю семинарію за 26 літ її істнування — доволі важко обчислити. Якщо почислити всіх, що були кожного року вписані, то було їх разом 2 247. Матуру здало 373 (з того 38 у Перемишлі в 4—7 р. істнування яворівської семинарії). При 9 матурах (усіх було 20) репробовано загалом 40 учениць, найбільше репробовано в 1930-31 р., бо 8. Найбільше семинаристок, бо — 35 засідало до в шк. р. 1922-23, з них здало матуру 33. Ця матура замітна ще й тим, що тоді вперше дві учениці не здали її.

Учениці яворівської семинарії походили в більшості з Яворівщини й сумежних земель, хоч були й учениці з найдальших закутин Галичини, навіть з Волині. Щодо соціальних верств, з яких походили учениці, то переважно доньки селян і міщан. Їх було приблизно 70 проц. учениць.

Семинарія як культурно-шкільний осередок, виконувала дуже важну ролю в культурному житті повіту й краю, бо виховувала й давала освіту великим кадрам українського жіноцтва. З ліквідацією її тратить українське громадянство важну й цінну культурну станицю. Чи вдасться цю втрату заступити жіночим ліцеєм, що його на зміну семинарії задумують заложити СС. Василіянки, — покаже будучність.

— ж.

Підписують пакт 4-ьох.

ПАРИЖ, 14. 7. ПАТ. Французький амбасадор у Римі дістав від уряду всі уповноваження, потрібні для підпису пакту 4-ох. В Римі догадуються, що пакт підпишуть в суботу, якщо до того часу надійдуть уповноваження для амбасадорів Німеччини й Англії.

ЛЬОНДОН, 14. 7. ПАТ. Пакт 4-ох підпишуть в Римі напевно завтра, при чому першим підпише його Мусоліні, опісля амбасадори Франції, Англії й Німеччини.

З голосів української преси.

„Паліївщина строїться в павині пера“.

Під таким вимовним заголовком приніс тижневик „Наш Клич“ (з дня 16. липня ц. р. ч. 17), орган українських націоналістів статтю, в якій між іншим читаємо:

„На днях повитуха нашого тежнаціоналізму чи пак паліївщини, сам Дмитро Паліїв виступив у „Новому Часі“ зі зарозумілою претенсіональною автореклямою і заразом з безплодною, спекулятивною критикою УНДО-ния. В статті „Щоби було ясно“ наговорив він багато про „несподіване відпровадження мене до Бригідок“, про „моє увязнення“, про „ослаблення фронту, як нач. редактор сидить у тюрмі“ і т. ін. І треба, очевидно, признати, що Паліїв більше надається до реклями як критики. Бо ось в ч. 151. „Нового Часу“ під спільним наголовком „Чимраз ясніше“ містить і повідомлення про завішення його в членських правах УНДО-ния і заразже побіч „з нагоди мойого повороту з тюрми“ складає подяку своїм політичним однодумцям, бо мовляв, „не має змоги подякувати їм кожному зокрема“. (Це є досить сумнівним, бо знаємо, що всі „політичні однодумці“ Паліїва сидять у редакціях тикторівських газет і на подякування кожному зокрема треба всього кілька годин часу, а при помочі трамваїв то й менше). Оцим частим повторюванням слова „тюрма“ і „Бригідки“ у ріжних відмінках намагається Паліїв зробити вражіння, що він мало що не... революціонер. Та дарма... Бо вже всі воробці під вікнами тикторівських ґазет виспівують, що Паліїв не за революційні чини сидів у тюрмі. Борони Боже! Ні! А попросту за вічеву ундівську ще й автономічну агітацію та й не так то дуже довго. Бо встиг же вийти з тюрми, як сам пише „в самий розгар скаженої атаки на „Новий Час“... атаки, яку сам зааранжував перед кількома місяцями. Тож нічого не поможе паліївщині строїтись у павині пера націоналізму, революційности і т. п. Опортуністичні ворони таки воронами й залишаться...“

У тому самому числі „Нашого Клича“ (ч. 17) находимо ще одну статтю, присвячену політичній фізіономії п. Д. Паліїва. Стаття має назву: „Про „націоналізм“ ред. Паліїва“. У ній між іншим читаємо:

„В імя чого виступає ред. Паліїв? — Отже є та то й діло, що не знати. Конкретною й остаточною причиною виключення була голосна справа Лугів. (Це не вірне. Це признав прилюдно і „сам“ Паліїв. — Прим. Ред. „Діла“). УНДО-ния погодилося на перехід Лугів під контролю державного польського уряду фізичного виховання, а не погодилася на цей перехід ундівська група Паліїва й повела гостру критику в нутрі самої партії.

Але приймати становище Лугів за своє або його відкидати не можна. Коли не маємо висованої програми. Головне в програмі є тепер те, як ця партія думає вести визвольну політику. Отже та УНДО-ния як і Дашкевич приняли за основу програми твердження, що нараз цілої України не можна вибороти, що треба будувати її поволі, частинами, що наперед Україна має повстати над Дніпром. Отже вістря ундівського наступу звернулося проти більшовиків і лише проти більшовиків. Стараються вони „ліквідувати фронт“ на Заході й задовольняються в Галичині й Волині автономією. Мріють вони про те, що тут зможуть вони створити основу протибільшовицького діяння. (Воно дещо інакше представляється, але для націоналістів так легше справу „звести“. — Ред. „Діла“).

На цю програму, котра передбачає поміч чужих сил погодився вповні Паліїв, осуджуючи рівночасно діяльність українських революційних організацій. Як хтось отже приймає таку програму, то мусить послідовно дійти до того, щоби творити також протиреволюційні...

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 16. ЛИПНЯ 1933.

ДАМЯН ГОРНЯТКЕВИЧ. 5)

Краса українських земель.

Голоси чужих і своїх.

ВОЛИНЬ І ПОДІЛЛЯ.

„Південна смуга — це щойно властива Волинь. Краєвид змінюється тут основно. Терен стає хвилястий, повний лагідних горбків, навіть вищих пасм, які спеціяльно в околиці Кремінця разом із гарно збереженою архітектурою деревляних дворів творять небуденні види, гідні кисти мистця. Срібні стяжки рік блистять здалека. Із високих берегів побачимо урожайні лани й зелені левади, далі села й містечка, розкинені фантастично. Підчас довших мандрівок стрінемо руїни старих замків, великі кадовби палат, сяючі бані церков і стрункі вежі костелів. А все те лежить на височині, немов нарочно, щоби люди могли добре оглянути тутешню природу в цілій своїй красі, такій гордій і відокремленій. Маємо заєдно перед собою безперервну ріжноманітність багатої й урожайної землі. Буйна ростинність цвите й достигає прегарно. Підсоння дивно тепле, вістря плуга відкриває нутро чорної й товстої землі, яка родить усе без великого зусилля й незрівнано буйно. Багаті плянтації хмелю, лани бураків, пшениці й коношини, поля з городиною, сади, пасіки — це все разом є проявом тієї благодаті землі, що за кожний людський труд платить так щедро й розтратно“.

Й. Островський писав у своїй статті п. з. „Загибаючий бастіон“ (про Острог) так:

„Ідемо бічною вуличкою, цілком без камінця, — в напрямі костела. І ось стаємо в правдивому серці міста. В серці, яке бється слабо, яке загинає, але яке всеж таки живе світлою минувшиною. Стоїмо перед замком Острожського. На високій, відокремленій горі, в гордій самоті, а получений зі сусіднім тереном лише мостом — колись зводженим — розсівся міцно й грізно замок. Надшарпав його час, надшарпали татари й пожежі, шарпали несвідомі міщани, та всеж таки він залишився поважний і гарний. Не вистане оглянути його з переду, ходім довкола старих мостів, а з кожного місця зможемо його подивляти. Особливо західня вежа, яка збереглася майже в цілості, приковує увагу й захоплює. Гарна зпереду, гарна — коли глядіти на неї від могутньої західної підстави, гарна з південної сторони, біля малої підгородської вулички, врешті гарна й в середині, коли боронить сильною груддю свого почитувача від цілого зовнішнього світа. Треба там піти опівночі, як ми зробили, — опівночі, при архаїчному світлі місяці і — мовчати. Все передумане матиме тоді смак величі й сили. Заключена там приязнь не злякається ні часу, ані противних вітрів. Навіть біла церква, що стоїть посередині замкового подвіря не псує нічим краси: вона має стрункий, гострий вигляд, наче готика, поділ золотих бань незвичайно гарний. Ніщо дивного — вона збудована на межах західної й грецької культури, під авспіціями їх згідного співжиття, тому зберегла прикмети обох світів“.

Також наше галицьке Поділля діждалося грімкого признання поляків. В журналі „Tęcza“ (почнаючи від 39—47 числа V. річник) поміщено низку фейлетонів п. з. „Автом крізь Поділля“, з вражіннями й пригодами мандрівка по тій країні. Автор тих статтей виявляє дуже часто справжній „шляхотський“ темперамент, накидається на українців (пишучи про суто українську територію!), щоби одночасно славословити польські прапори й пишноту власних дворів. А вже зовсім прикро вражають докази чималої некультурности тої самої людини при перечерах у Кривчу, що хоче проповідувати польський „месіянізм“ на українських землях.

„Поділля. Дивний це край і до ніякого іншого неподібний, а в Польщі — не згадуючи вже про чужину, — рішуче за мало відомий і відвідуваний. Високорівню — що тягнеться десь далеко, — прорізують глибокі й дикі кітловини ярів. Тут є найурожайніша земля під сонцем, вона покрита ланами золотої пшениці. Туди йшли на Польщу цілими віками турецькі і татарські ватаги. Нема клаптика землі, де не йшли би тут колись бої. Всі поля насичені кровю. Традиція вогня й боєвих змагань воскресила світова війна в цілій силі. Переходили тут російські й австрійські війська, йшли з глибин Росії дикі кавказькі дивізії, йшла німецька армія й більшовицька хуртовина, розбивали й палили українські посіпаки (zbiry!), аж прийшли знову як за давніх, давніх часів — польські прапори, несучи на блискучих вістрях кавалерійських списів, після крівавих боїв, щиро бажаний мир. Поверх столітні двори витревали всеж таки цілу війну, проти літаючих гранатів. Підпалили ці двори щойно українські дикуни, відступаючи під напором польських військ.

„Метою нашої мандрівки є Заліщики, про що я багато наслухався, як про польський Меран. Стрічаємо по дорозі чимраз частіше дівчата й жінки в чудово вишиваних сорочках і мущин у довгих, полотняних штанах із довгими кошиками, які сягають аж поза коліна й в коротких або довших кожухах, не скидаючи їх навіть у липні. Як вони можуть у тих строях видержати, а тимбільше в Заліщиках, де є незвичайно тепло, того відай ніколи не зрозумію. Торг, — довкола мене постаті в довгих сорочках, вишивках і кожухах. Вишивки дійсно прегарні, з оригінальним рисунком і гарно підібраними барвами. Хоча щойно восьма година, але ринок кипить уже буйним життям. Дивують мене жінки з підвязаною долішною половиною лиця. Невжеж це була би спадщина мусульманських часів?

(Продовження буде).

во-руханкові товариства з програмою т. зв. „пшисповсобєня войскового“. Але ред. Паліїв приймає зміст програми, а осуджує один її відрізок! Це очевидно причиняється до затемнення нашого політичного життя.

Впрочім і в цім осуджуванні брак послідовности. Істнує прим. спортове товариство „Україна“. Воно, подібно як і Луги, вступило до польського союзу копаного мяча. Але „Україна“ стрінулася лише зі спротивом з боку українських націоналістів. „Новий Час“ робить їй рекляму, поміщує вислїди змагань тощо.

Вкінці свого часу голосною була справа афонсів „Діла“, яке пропагувало тютюневий монополь. Проти цього виступив остро ред. Паліїв в „Новому Часі“. Біля цілої справи розвинулася жива дискусія, з якої зливована українська суспільність дізналася, що ред. Паліїв голосував на засіданні центрального комітету за „автономістичною резолюцією“, хоч прилюдно заявляється все проти автономії. Але йдім дальше: „Новий Час“ виступає проти реклями монополю, але сам містить реклямові статті про „Польську Касу Ощадности“ (державну). В одній такій статті читаємо, що П. К. О. має популярність у масах а „є це вислід довіря (!!) громадянства“. От чим займається „Н. Ч.“: ширенням довіря громадянства до П. К. О.

Очевидно з такою непослідовністю треба рішуче боротися. Такий брак політичної лінії грозить посилблюванням деморалізації суспільности. А небезпека є тим більша, що ред. Паліїв підшивається під фірму націоналізму.

Тимчасом ясно й кожному зрозуміло, що рівночасно й на одному терені не можуть діяти два тотожні (такі самі) рухи. Вже сама доцільність каже не розпорошувати сил. І коли на даному терені діє вже націоналізм, то кожний, хто погоджується з ним, повинен йому підпорядкуватись. Коли хтось не хоче підпорядкувати себе рухові, то значить він з ним не погоджується або є анархістом, який ставить више свою особу від добра руху! Як хтось з рухом не погоджується, не сміє підшиватись під його назву, хочби й його програма діяльности була зближена до програми руху.

А тимчасом у групі „Нового Часу“ бачимо щось противне: Психольогічне уніавство й одночасно нахабне підшивання під фірму націоналізму!

Але в тім то й річ, що в групі „Нового Часу“ програми немає! Бо чистота політ. лінії випливає з ясности політ. програми! Вічні хитання й вічні компроміси є вислідом і вказують на невиясованість програми! Це слідно вже хочби з того, що ред. Паліїв завалившн націоналізуючу партію „Заграву“, зєдинився з автономічною (як він сам її зве) групою „Діла“. Для націоналіста неможливо лучитися з автономічною групою, хочби можна було через те сягнути навіть хвилеву „концентрацію“ (назва ред. Паліїва) національних сил. Бо огню з водою ніколи не погодити! Важніше від механічної „концентрації“ сил є ясна політ. програма, яка виховає ряди карних членів партії чи прихильників руху і дасть через те природну, органічну, нерозривну спільноту.

Сьогодні ред. Паліїв стверджує (у статті „Щоби було ясно“, за яку його екзекутива партії УНДО-ння завісила в правах члена), що: „Вертаються часи 1923 і 1924 року. Боротьба ведеться між колишньою автономічною групою „Діла“ і між колишньою „Загравою“. — Це є цінним признанням, що ред. Паліїв тупцював на місці й що по девяти роках дійшов до того місця, з якого вийшов. А згалядно й то ні! Бо втрата девяти літ є політичною компромітацією. І хто не вміє передбачувати, цей не надається на політичного провідника. Девять літ тому звалив ред. Паліїв „Заграву“ на те, щоби скріпити згл. сотворити УНДО-ння. Сьогодні валить він УНДО-ння! А що буде завтра? — І все те робить закриваючись іменем націоналізму. І робить це тоді, коли розвій націоналізму на протязі девяти літ ішов поза ним і проти нього“.

Хоч у наведеній цитаті є багато невірних інформацій про УНДО, то всеж ми друкуємо її, щоби наші читачі й прихильники могли собі зясувати, як ставляться до т. зв. паліївщини молоді наші націоналісти та що вони бачать у політичній фізіономії п. Д. Паліїва, що коронував себе сам не тільки на „лідера опозиції“, але й на провідника народу.

—o—

Новий самоуправний закон.

СОЛТИС І ПІДСОЛТИС.

Виконавчим органом громади є солтис (sołtys), або його заступник підсотис (podsołtys). Мусять вони мати 30 літ життя. Знання польської мови у слові і письмі не є у них конечне. Вибирає їх на три роки громадська рада, а там, де її нема — сход. Вибір затверджує староста. Якщо староста не затвердить поновного вибору того самого чи другого солтиса, тоді вислухавши думки повітового виділу сам призначує солтиса, або підсолтиса. Так само призначує він солтиса і тоді, коли з якої-небудь причини не можна перевести вибору солтиса. У цьому випадку громадська рада або сход можуть кожної хвилини перевести вибір солтиса. Солтис і підсолтис, заки почали урядувати, складають присягу на руки старости.

До обсягу праці солтиса належить: 1) управа громадським добром, 2) полагода біжучих чинностей громади, 3) репрезентація громади назовні і 4) приготування внесків і виконання ухвал громадської ради або сходу.

Крім цього солтис є помічним органом волосної управи на просторі громади й у цьому обсязі підлягає службово війтові та виконує його доручення у справах публичної адміністрації. Громадська рада або сход призначує винагороду для солтиса з громадських фондів, а коли громада їх не має, то винагороду солтиса признає волосна рада.

Кожний польський громадянин, що мешкає у громаді обовязаний приняти уряд солтиса або підсолтиса. Відмовити приняти уряд солтиса або зректися перед часом можуть такі особи: 1) жінки, 2) духовні, 3) особи понад 60 літні, 4) особи, що мають публичний уряд або мандат у волосній управі, або в повітовому виділі і 5) особи, що були солтисами у попередній каденції. Повітовий виділ може звільнити від уряду солтиса або підсолтиса або приняти до відома, що від того уряду зрікаються каліки, недужі, вбогі, ті, що часто виїзжають, або подають інші важні причини.

ГРОМАДСЬКА ГОСПОДАРКА.

Видатки, звязані з виконуванням своїх обовязків, покриває громада з доходів з громадського майна і добра, а також з оплат з громадських установ і підприємств.

Коли нема або недостає таких доходів і оплат, може волосна рада на внесок гром. ради або сходу притягнути мешканців громади до чинитьб у натурі і (так званий у Галичині — шарварок) на означені публичні цілі громади, як теж інші особи, що підлягають на просторі громади оподаткуванню на користь волости. Ті чинитьби треба зачислити на пятунок загальних чинитьб в натурі для волости, виконуваних у межах закону. Не торкається це негайних випадків, спричинених стихійними нещастями або атмосферичними явищами (напр. пожежа, повінь і т. д.). У тих випадках війт (солтис) має право притягнути до безплатних чинитьб мешканців громади, щоби доставили тягло або робітника.

Волость обовязана у межах своїх засобів заспокоювати потреби громади, вставляючи на цю ціль відповідні квоти до свого бюджету. Волосна рада може крім цього на внесок громадської ради або сходу у межах своїх фінансових управнень притягнути до означених податкових чинитьб всі особи, що на просторі громади підлягають там податкам на користь волости, призначити ці доходи згідно з внеском громади.

НАГЛЯД НАД ДІЯЛЬНІСТЮ ГРОМАДИ.

Державний нагляд над діяльністю громади виконує повітовий виділ. Органи громади ділають під безпосереднім наглядом війта.

Постанови громадської ради або сходу як збувати, замінювати, обтяжувати і передавати нерухомости, щодо передачі підприємства у наєм понад 3 роки, або щодо концесії на це понад час трьох літ, як ліквідувати грмадське добро, як робити або приймати даровину, а також затягати зобовязання понад квоту 500 зол., набирають повної сили, коли затвердить їх повітовий виділ, який перед тим засягне думки властивої волосної ради.

Надзірна рада ухилить кожне рішення громадської ради або сходу, вирішене нефор- мально, або суперечне з обовязуючими постановами. Солтис обовязаний стримати викочання такого рішення і переслати його негайно війтові, котрий предкладає її до вирішення повітовому виділові разом з думкою волосної управи. Солтис з уряду або на візвання надзірної влади стримає теж виконання рішення, яке на його думку або на думку влади є невикональне, або суперечне з інтересом громади. Це рішення стає важне, якщо громадська рада рішить його поновно більшістю двох третіх голосів законного числа її членів, або якщо зробить це сход такою самою більшістю голосів в присутности більш як половину загалу управнених до участи у сході.

Про кожне засідання громадської ради або сходу і про предмет нарад солтис повідомляє війта, який, коли є присутній, має право проводити.

Повітовий староста має право карати дисциплінарно солтиса і підсолтиса упімненням, грошевою карою до 50 зол., або вдалити його з уряду, коли ствердить переступство або занедбання у виконанні службових обовязків, зажадавши передтим від них вияснення. Покараний має право відклику до 14 днів до воєводи, що рішає остаточно. Відклик треба вносити на руки старости. Староста має право припинити їх в урядуванні на випадок більшого службового переступства або занедбання, а мусить це зробити, якщо проти них ведеться карно-судове слідство. Має він також право розвязати громадську раду у випадках, передбачених у законі (про це буде мова пізніше), вислухавши думки повітового виділу. Нові вибори мусять бути розписані на протязі трьох місяців. На випадок розвязання громадської ради громадським майном і добром завідує солтис під контролею волосної управи аж до хвилини, коли складеться нова громадська рада. Ця постанова має пристосування і тоді, коли громадська рада не може скластися, або якщо сход є бездільний.

Новий закон не порушує зовсім приватноправних відносин, зокрема прав власности, уживання і інших річевих прав, що прислуговують або поодиноким мешканцям громад, або їх групам, або загалові дотеперішних членів громад.

Пос. д-р Ст. Баран.

—o—

„Лідер“ коригує Митрополита.

Архипастер греко-католицької церкви митрополит Андрій опублікував у тижневику „Мета“ статтю п. н. „Дві любови — два патріотизми“. Цю статтю передрукували ми в „Ділі“ (ч. 179.) під написом „Митрополит Андрій проти т. зв. ґуррапатріотизму“. Отже нашим читачам зміст цієї статті дуже добре відомий. Не поминув цієї статті мовчанкою і відомий „лідер опозиції“ п. Дм. Паліїв. Він вважав за доцільне внести до неї деякі „доповнення“ чи пак корективи.

„Коли у проводі народу — пише „лідер“ — опиняються діти, тоді справді горе тому народові. І тут достойний автор статті дає глибоку дефініцію „дитини“. Ясно бо, що на основі віку можна очеркнути дитинність і зрілість. Бо ось Пітт молодший, найгрізніший суперник Наполеона, став міністром, маючи 23 роки! І Англія на цьому добре вийшла, бо саме він (віком „дитина“) положив основи під англійську могутність. А ось Україна зовсім кепсько вийшла на тому, що її долею кермував сідоглавий, добродушний Грушевський, політичним розумом — „дитина“.

На беріжку цієї цитати треба би зазначити такі речі: 1) Проф. Грушевський, дарма, що сідоглавий, не кермував українською державою тоді, коли був головою Центральної Ради. Тоді саме „кермували“ цією державою та її „будували“ виключно тільки „двацятьтрилітні“ політики (есери), а М. Грушевський тільки їх „фірмував“. І якщо М. Грушевському можна щобудь приписати в вину, то хіба те, що він покривав своїм іменем усе те, що робили в політиці всі ті 23-літні, а далі і те, що він своїм авторитетом і становищем не був усилі протиставитись тим 23-літним „політикам“; 2) Жалко, дуже жалко, що п. Паліїв не має тепер так як Пітт молодший щойно 23 роки, бо тоді можна булоб надіятися, що він „положить основи“ під українську могутність. Тимчасом склалося так, що він, опинившись передчасно у віці рецедиви дитинства, скріплює своїми „подвигами“ тільки основи чужої могутности; 3) З наведеної цитати п. Паліїва виходить накінець ще й те, що наш сідоглавий митрополит не дорівнює своїм знанням англійської й української історії знанню такої міри „лідера“, як Д. Паліїв.

По широкому світі.

— В гирлі ріки Сунґарі захопили і сконфіскували більшовики манджурський корабель. Уряд Манджу-Ґо запротестував гостро і вислав на ріку 2 міноносці. Три легкі броневики вислала на ріку теж Японія.

— Англійські націоналісти, т. зв. оранжисти, викликали криваві заворушення в Ліверпулю і Ґлесґові. У Ґлесґові обкидано поліцію камінням і вона мусіла стріляти. До 20 тяжко ранили. 50 осіб приарештували.

— Остаточні підсумки виборів до фінляндського парляменту такі: соціял-демократи 78 (давніше 66), сел. партія 54 (59), консерватисти і ляпповці 32 (42), шведи 21 (21), поступовці 11 (11), дрібні хлібороби 3 (1) і націонал-соціялісти 1 (0). Програва ляпповців у користь соціял-демократів дуже цікава.

— У Венеції арештували 19 комуністів за протифашистівську діяльність.

СКОРОЧЕНЕ ТЯГНЕННЯ V КЛЯСИ НИНІШНЬОЇ ЛЬОТЕРІЇ ЦЕ ВСТУП ДО ОСНОВНОЇ РЕФОРМИ.

Льотерійна гра, що завдяки удосконаленій своїй формі справді заслуговує на назву королеви гри, переходить тепер з усім життям довкола нас таким запутаним і дуже складним, глибоку революцію; вона випливає з основної зміни темпа, яким пішов світ в останніх роках. Признаючи непорушність підстав, акуратність системи нинішньої льотерії, при цьому дуже зрозумілої для учасників підстав, на яких клясова льотерія спирається і завдяки яких вона стала найпопулярнішою, хибно було би залишати непорушними деякі застарілі зовнішні форми, незгідні з духом часу, бо і світ і люди з кожним днем стають більше поступовими.

Керуючись тими поглядами Генеральна Дирекція Державної Льотерії опрацьовала реформу, яка пішла у двох напрямках: скорочення часу розгри, а також упрощення й удосконалення адміністрації. Як це вже зазначив Директор Державної Льотерії у своїм інтерву у пресі, скорочення в V класі нинішньої 27 льотерії тягнення до 15 днів, замісць 27-ох, зберігаючи повну кількість й вартість виграних, це крок уперед, щоби удосконалити адміністрацію.

А проте це не мета реформи, а виключно тільки засіб до дальших удосконалень. Змагання реформи йдуть у тому напрямку, що завести ті самі скорочення і удосконалення в цілій системі льотерії.

Все-ж не треба недоцінювати наведеного тут скорочення при тягненні V кляси, яке дає грачам великі користи, скорочуючи на цілий місяць час вичікування на виплату виграних.

Підкреслити треба якнайсильніше, що Генеральна Дирекція беручи на увагу бажання й змагання грачів, взяла на себе дуже тяжкий обовязок докладного здійснення, в скороченім на 1 місяць, речинці тих самих, назначених у пляні гри, 45326 виграних і 1200 виграних „потіхи".

Беручи під увагу дуже вигідні умовини в нинішній льотерійній грі, відкривається перспектива ще більшої популяризації Державної Льотерії.

Польсько-радянські компліменти.

ЛЬОНДОН, ПАТ. На пленарному засіданні економічної комісії льондонської конференції розглядали радянський проєкт економічного пакту неаґресії. Проєкт підтримав делеґат Польщі Соколовський, заявляючи, що Польща підтримує радянську пропозицію, бо ця вносить довіря у міжнародні господарські взаємини, а це підсилить торговлю. Рад. делеґат Мезлаук, подякував, обосновуючи проєкт, польській делеґації за підтримку і відмітив, що радянський уряд оцінить гідно духа міжнародньої співпраці, що його виявила Польща. Радянський внесок підтримали ще Туреччина й Ірляндія.

ҐДИНЯ, ПАТ. Визначний публіцист і радянський політик ред. Карло Радек, відвідав польського комісаря в Данціґу, опісля оглянув теребильню рижу, перевантажні влаштування й обїхав увесь порт на моторовому човні Пояснював йому командор Каньський. В розмові з представником „Ґазети Морскей" ред. Радек заявив, що читав багато про Ґдиню, але щойно тепер особисто переконався про велику роботу Польщі на Поморю. Розбудова ґдинського порту — це великий факт в історії, який відкликати годі. „Я певний — говорив Радек — що Ґдиня підсилить польсько-радянські взаємини. Бажаю Ґдині сердечно дальшого успішного розвою!".

—o—

Ескадра ген. Бальбо летить дальше.

ШЕДІЯК, НЮ БРУНСВИК, 14. 7. ПАТ. Сьогодні прибула й опустилася на воду італійська ескадра у повному складі 24 гидропланів, що прилетіла з Карврайту. Перший опустився ген. Бальбо, опісля трійками інші гидроплани. Коли летуни вилетіли з Карврайту, мали проти себе сильний вітер, пізніше погода покращала. Тисячна юрба зробила летунам сердечне привітання.

НЮ ЙОРК, ПАТ. Ліндберґ, що задумував летіти до Карврайту на привітання італійським летунам, мусів з огляду на некорисні атмосферичні умовини кинути думку лету.

ШЕДІЯК, 14. 7. ПАТ. З м. Шедіяк відлетіла ескадра італійських гидропланів до Монтреалю, а звідтіля полетить до Шікаго

—o—

Велика катастрофа на Волзі.

БЕРЛІН, 14. 7. ПАТ. Бюро Вольфа повідомляє з Москви: Побіля Ярославля вевернулася на Волзі барка, на якій находилося 250 прогульковців і пішла на дно. Більшість пасажирів врятували, проте кількість жертв велика. Устійнили, що досі бракує 70 осіб. Причина катастрофи — перевантаження корабля. Прокураторська влада наказала притягнути до відповідальности організаторів прогульки і члени найвищого трибуналу виїхали негайно до Ярославля.

—o—

ВИРІКАЮТЬСЯ ЦИВІЛЬНОГО НЕПОСЛУХУ.

ПУНА, 14. 7. ПАТ. Члени індійського конґресу, які заявилися за припиненням дальшої акції цивільного непослуху проти органів анґлійської влади в Індії, зійшлися вчора на засідання. Сподіються, що ціла акція цивільного непослуху буде припинена, якщо лише Ґанді не змінить свого становища. Одначе цей факт, що більшість членів конґресу виступає проти цивільного непослуху, не матиме мабуть ніякого впливу на становище Ґандія в цій важливій справі.

Доказом пошани для полеглих героїв є жертва на охорону воєнних могил українських борців!

Новий господарський плян Німеччини.

„В господарських справах тільки специ!"

БЕРЛІН, ПАТ. На зборах провідників націонал-соціялістичної партії і мужів довіря праці виголосив Гітлер тригодинну промову, в якій начеркнув основи господарської політики. Гітлер відмітив гостро, що економічне життя не терпить експериментів і непродуманих розпорядків та що на відповідальні становища у всіх царинах економіки повинні бути в першу чергу люди-специ, які виявлять найбільші фахові вартости.

БЕРЛІН, 14. 7. ПАТ. Канцлер Гітлер заіменував своїм співробітником для економічних справ націонал-соціялістичного посла інж. Вільгельма Кеплера, якому підчинено усі політично-економічні організації гітлерівської партії. Кеплер входить у склад німецької делеґації на всесвітню економічну конференцію в Льондоні.

Рука Гітлера на райхсвері і... фільмі.

ПАРИЖ, ПАТ. „Фіґаро" впевняє, що остання німецька орґанізація, з якою розрахується Гітлер, — це райхсвера. В найближчому часі треба сподіватись, що Гітлер накаже масові арештування серед старшин німецької армії, що без сумніву піддасться і перейде під провід гітлерівців. Довірені люди впевняють, що персональні зміни у райхсвері вже підготовлені чисткою підстаршинського корпусу. Спроби генералів протиставитись змінам, найдуть протест в низах райхсвери, що заявляться за Гітлером. Отак німецьку армію зустріне доля інших німецьких орґанізацій.

БЕРЛІН, ПАТ. З доручення міністерства пропаґанди візвала влада всіх фільмових продуцентів предложити міністерству особисті документи артистичного й технічного персоналу, щоби устійнити їх арійське походження й німецьке громадянство. Крім цього уряд доручив продуцентам комунікуватися з виділом міністерства у справах обсади фільмів і пляну продукції.

З орґанізаційного руху.

Посольське віче в Вишенці Великій.

Дня 2. липня 1933 р. відбулося в Вишенці Великій городецького повіту віче, на якому пос. д-р Степан Біляк зложив посольський звіт. На віче прийшло багато місцевих і поза місцевих громадян. Посол порушив та пояснив передусім господарські справи, що нині найбільше цікавлять селян, відтак перейшов до культурно-освітніх та політичних справ. По промові д-ра Біляка о. декан Радзикевич зложив послові подяку, а всі приявні піднесенням рук заявили довіря Українській Парляментарній Репрезентації. Місцевий мужеський хор під проводом п. Михайла Завадки з Мокротина відспівав послові грімке „многая літа"; гимном закінчено віче.

Пополудні давав посол селянам у читальні правні поради. Враження у всіх було якнайкраще.

ЗБІЖЖА, ГОДИНИ ПРАЦІ, СРІБЛО...

Господарська конференція роздробилася і радить в комісіях над дрібними справами.

(Вістки ПАТ-у з Льондону.)

ЕКСПОРТ ЗБІЖА.

Найбільшою подією на конференції у Льондоні були трудноці, що явилися підчас збіжевих переговорів. Вони заявилися підчас спроби погодити й управильнити продукцію і збут 4-ох великих заморських експортерів (Зл. Держави, Канада, Арґентина й Австралія) з европейськими державами, в першу чергу з 4-ма придунайськими експортерами — Болгарією, Югославією, Румунією й Мадярщиною. Обі групи переговорюють про континґент експорту для 4 придунайських держав. Підчас переговорів згодилися заморські експортери під натиском Мекдональда на 50 міл. бушлів, придунайські держави вимагають всього 57 міл. бушлів. Ця мала різниця каже здогадуватися, що до згоди прийде швидко. З цих випадків ясно, що Мекдональдови ходить про те, щоби до збіжевої згоди прийшло якнайскоріше й отак можна було за рахунок льондонської конференції записати перший позитивний вислід міжнародніх переговорів, хоча збіжева згода не належить безпосередньо до програми економічної конференції в Льондоні. З СРСР не вели заморські експортери ніяких переговорів.

СПРАВА БЕЗРОБІТТЯ.

Анґлійський делеґат Рансімен заявився проти резолюції у справі публичних робіт мотивуючи, що Анґлія впасиґнувала на них 100 міл. фунтів, але такий спосіб розвязки безробіття за дорогий. Анґлія не має за словами Р. застережень, якщо інші держави схочуть спробувати цей експеримент у себе, але вважає недоцільним брати участь в дискусії над політикою міжнародніх робіт і не допоможе ніякими грішми переводити ці роботи. Для тієї справи покликано окрему підкомісію.

На засіданні економічної комісії зголосила делеґація Зл. Держав проєкт резолюції, що поручає з метою ліквідації безробіття прийняти засаду найменшого числа годин праці та збільшувати заробітки відповідно до збільшування продукції. Цей внесок відіслано до економічно-фінансової підкомісії.

СРІБЛО.

Делеґація Зл. Держав зголосила на комісії для справ срібла новий проєкт резолюції, що поручає м. ін.: Всі держави, що беруть участь у конференції, мають здержатися від чергової знижки вартости свого срібного гроша, здержатися від перетоплювання срібних грошей, хіба, що битимуть нові срібні гроші. При перетоплюванні треба зменшити кількість срібла до 4/5. Банкноти мають бути заступлені в межах можливости срібним грошем.

НОВИНКИ

— 8 жертв грому. Як повідомляє ПАТ, над околицею Кельц перейшла хуртовина з громами, якої жертвою впало кілька осіб. У Кельцах вдарив грім у хату сел. Крайна, вбив його, дружину і двоє дітей. Хата згоріла. В с. Целіни вдарив грім у хату сел. Кроґульца, вбив його дружину, дві дочки та пластуна Цеґелу з Варшави. Крім того приголомшив грім ще кількох пластунів, що сховались на подвіря Кроґульца.

— Висушення Полісся. „Мисль Народова" пише: „Висушення поліських болот стає актуальне. Інформує про те орган сіоністів „Най Пшеґльонд". Каже він, що можна би найти гроші на висушення поліських болот і це виплатилося би, бо можна би придбати великий простір землі, придатний не лише на управу збіжжя і городовини, але також на годівлю домашніх звірят. Кольонізація того простору була би легка, бо вже за півтора року кольоніст міг би себе сам виживити без чужої помочі. Висушення поліських болот стало актуальне у звязку з офертою швайцарської ґрупи, що має намір фінансувати висушення Полісся". „Мисль Народова" питається, чому сіоністичний орган так цікавиться висушенням Полісся і сама відповідає на це питання: „Справа висушення Полісся цікавить сіоністичний орган тому, що на висушенім просторі могли би жити кольоністи-жиди. Очевидно — величезні кошти висушення оплатила би держава. Але ці кошти, здається, не лякають нинішніх володарів держави. Вже кілька

літ тому давав амбасадор Филипсвич у тій справі обовязуючі обіцянки нюйорським жидам. Тепер, як видно, прийшов час, коли обіцянка має бути сповнена".

— **Хто виграв на льотерії?** В 2-м дні тягнення клясової льотерії виграні впали на такі числа: 100.000 зол. на ч. 137102; 15.000 зол. на ч. 28401, 29175, 125624; 5000 зол. на ч. 96764, 105566; 2000 зол. на ч. 3013, 40334. 61305, 142132; 1000 зол. на ч. 42903, 116039, 132217, 138309; 500 зол. на ч. 33502, 47505, 66003, 67726, 70489, 84504, 3904. 99919, 101801, 120845, 141743; 400 зол. на ч. 15201, 25473. 50072, 62963, 69107, 84362, 84578, 90424, 93598, 150895, 154328; 300 зол. на ч. 7768, 11549, 12003, 15118, 36215, 37125, 40340. 50561, 54283, 58578, 62067, 68584, 87922, 98577, 117789, 125182, 128362, 103849, 146247, 136534.

— **Звідки прийдуть пластуни на Джемборі?** На злет пластунів, що відбудеться у першій половині серпня на Мадярщині й матиме, як обраховують, 30 тис. пластунів, з усіх сторін земської кулі, зголошено досі пластунів з таких країн: Америка, Англія, Австрія, Бельгія, Болгарія, Вірменія, Греція, Голяндія, Данія, Еспанія, Естонія, Лотва, Литва, Люксембург, Норвегія, Панама, Польща, Португалія, Росія (еміграція), Румунія, Сіям, Швеція, Швайцарія, Японія і Югославія. Чи будуть й українці, що були на минулорічному Джемборі, не відомо.

— **Ріжні вістки.** В Люнденбургу (Австрія) арештували відомого мадярського комуніста Белю Куна, що задумував з підробленим пашпортом дістатися до Австрії. — Відомий берлінський видавничий концерн Рудольф Моссе, власник реклямової агенції та кількох журналів і часописів, м. і. „Берлінер Тагбляту" і „8-Урбляту", оголосив банкроцтво і просив опіки в суді. — У Берліні повісився у вязниці відомий нім. комуніст Мессінгер, якого мали судити за вбивство гітлерівця Клеменса у Бон. — Комуніст Ван Енде, присуджений 2 роки тому за вбивство гітлерівця на 12 літ вязниці, намагався втекти з вязниці в Ессен, але його застрілили. — У Бостоні, Месачузетс, Філядельфії і Ню-Йорку, де страйкує разом 23 тис. робітників, прийшло до кривавих заворушень на тлі оголошення правильника про висоту нагороди й умовини праці. — Околицю Смирни навістив землетрус, що мав спричинити великі шкоди. Досі начислено кільканацять осіб вбитих. — На Филипівці б. Львова підрізав собі горло в мешканні сина з приводу фінансової скрути 67-літній емеритований радник залізниці Вуйцікевич. — 100 югославянських професорів вибирається на вершини Коссова, щоби там, де колись був осередок сербської держави, вести досліди. — У французьких Альпах при вході на Монблян 7 туристів упало у прогалину і сильно поранилося. — У східній частині республики Гондурас мешканці відчули сильне тремтіння землі. — Одній американці, що приїхала до Будапешту відвідати рідню, злодії вкрали дорогоцінностей на 7.000 дол.

— **За одну вигнану родину.** Як повідомляють з Санта Круз, на Канарійських островах вибухли такі заворушення, що військо мусіло стріляти в юрбу. Причину до заворушень дав один фабрикант, що викинув на вулицю бідну робітничу родину, що не могла платити комірного. Робітники фабрик, почувши про це, кинули працю і вилягли на вулицю, пішли походом через місто, розбиваючи крамниці. Військо ледви привернуло спокій, при чому кількадесять осіб ранено. 12 осіб, що підбухтували юрбу, арештували.

— **Сензація про походження Гітлера.** „Австрійський Вечірній Листок" вислав спеціяльного кореспондента до Польни на Моравії, щоби перевірити чутки про неясне походження Гітлера. Наслідком цієї подорожі був заголовок „Світова сензація про походження Гітлера" і такі інформації: Батько Гітлера мав третю жінку Кляру Пельцль, що є мамою Гітлера. Її мати походила з Бравнав, де вродився Гітлер і вона була жидівкою. Тітка матері Гітлера, Кляра Гітлер, переконала у свій час батька Гітлера, щоби він перемінив своє прізвище Шікельгрубер на Гітлер. Мати Гітлера та її тітка жили у шпиталі у Горішній Австрії; обі вони походили з Польної і були жидівського походження. Досі живе ще у Відні один кревняк Гітлера Міллер, теж із жидівської рідні. Якщо ці інформації австрійського денника правдиві, то ненависть Гітлера до жидів набирає своєрідного запаху. Між жидофобами ріжних націй маємо людей жидівського роду. З якою ненавістю пише напр. проти жидів відомий вшехпольський публіцист Новачинський, колишній Найберт!

— **Хмародер на ліцитації.** 15-поверховий хмародер у Ню-Йорку „Лінкольн Білінг" був задовжений у спілки ню-йорської центральної залізниці. Довги його були такі великі, що на ліцитації продали його за 4 і пів міл. дол., хоча у 1929 р. самі кошти його будови дійшли до 30 міл. Ціна означена знавцями була 20 міл.

— **Хотять купити голову Шова.** Один великий англійський землевласник звернувся до Бернарда Шова з пропозицією, щоби відступив йому свою голову після смерти за 5000 фунт. шт. Мета такого купна дуже висока. Він не хоче, щоби таку розумну голову ховали в землю або палили, а хоче її дати відрізати від каловба і зберігти для англійського народу відповідно забальсамовану як реліквію. Якби англійський драматург не був уже багатий, то певно приняв би таку пропозицію. А так покивав цією головою і сказав: „Я не знав, що моя голова стільки варта". Казав нещиро, бо заробив нею вже міліони і досі не знає, що з нею зробити ані за життя ані після смерти. Його меценат, що хотів би піддати його голову медичним дослідам, довідався від товариства англійських хірургів, що досі Шов не записав своєї голови цьому товариству.

— **Великанський двобій.** Париська преса мала на канікули довшу тему про двобій графа Кассаняка, відомого політичного діяча з табору бонапартиста і князя Ґоліцина - Остерманна. Сказали вони собі оба терпке слово на одному відчиті, роздали собі взаємно кілька поличників і мали стрілятися чи різатися шаблюками. Кассаняк рвався до двобою, бо це його улюблене заняття, передане йому предками. Він мав уже 20 двобоїв, його брат і дідо по 30. Князь Ґоліцин покликався на французький закон, що забороняє двобої і публична опінія вдоволена тим, бо оба аристократи дістали вже „сатисфакцію" через виміну поличників.

— **Особисте.** П. Цьопа з Гаврищаків Олесницька осягнула на Ягайлонськім університеті ступінь магістра прав.

— **Будемо літати краще як птахи.** Проф. Пікар, що вславився своїми летами у стратосферу, висловив при нагоді свого побуту в Америці кілька думок про майбутній розвиток повітроплавства. Він вірить, що вже в недовгому часі літаки зможуть переїзжати простір від Парижа до Ню-Йорку за 6 годин. Це вже можливе тому, що вони літатимуть на висоті від 19.000 до 25.000 метрів; на такій висоті нема вітрів ні мряки ні дощу ні снігу, отже відпадуть ті всі трудноші, з якими нині мусить боротися літак і летун. Пікар вірить, що досліди над космічним промінням посунуть розвиток людства вперед швидше, ніж усі дотеперішні винаходи. Питання лету у стратосфері зводиться нині до того, як запевнити пасажирам доступ повітря у літаках. Щаслива його розвязка можлива за рік або десять, це залежить від таланту дослідників.

—o—

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Дня 4. липня 1933 р. помер у Станиславові один з заслужених піонірів сокільської ідеї в Станиславівщині **Пантелеймон Малинович** в 60 році життя.

Покійний був одним із основників філії „Сокола" в Станиславові перед 31 роками і з самого початку став її начальником стягу. Тоді „Сокіл" проявляв відразу велику рухливість і викликав велике захоплення у місті і повіті.

Пантелеймон Малинович сам один вів кілька літ вправи, а було тих вправ дуже багато, бо були окремі вправи для „Соколів", окремі для „Сокілок", окремі для молоді-хлопців, для дівчат, для шкільної молоді, окремі для малих дітей. Ті, що вправляли, змінялися що години, одначе не змінявся їх керманич на всіх курсах невтомний.

За нього повставали по селах „Соколи" як гриби по дощі. Треба було по селах переводити вправи, вишколювати начальників. Все це робив Пантелеймон Малинович. При його співпраці влаштовував „Сокіл" великі сокільські пописи, ріжні повітові і окружні імпрези, що мали великий успіх і викликали загальний запал.

Перевтома спричинила у покійного тяжку недугу серця. Він став нездатним до тої праці. Наслідком недуги покинув працю, але коли по війні треба було відновити життя „Сокола" і не було особи, що вела би вправи, недужий Малинович по необхідности бере на себе обовязки начальника і касієра, веде їх два роки, поки не найшовся новий начальник.

В історії розвою сокільства в Станиславівщині праця П. Малиновича записана трівкими буквами.

Похорон, хоча підчас великої зливи, був маніфестацією.

Взяли у ньому участь „Соколи" в рядах, грала музика „Зорі", духовенство під проводом о. кан. Лободича і громадянство, а при гробі попращав покійного іменем „Сокола" д-р Юлій Олесницький, як один з членів основників і колишній голова.

Теодор Турчан, ем. управитель школи в Горожанці, замкнув свої втомлені очі дня 19. 6. ц. р. у Львові по тяжкій операції, проживши 67 літ. В покійному стратило українське громадянство тихого і ревного працівника, який ціле своє життя присвятив рідній справі, не побиваючися за почестями. Як учитель працює Покійний в підгаєцькому повіті в селі Гайворонка, Гнильче, — тут перебув 23 роки, опісля в році 1921, по повороті з України, дістає знов по трудах посаду в Горожанці, а в 1927 році переносять його в стан спочинку.

Зпід руки Покійного вийшов у світ неодин наш свідомий громадянин. У р. 1906 стає першим Головою Окр. Відділу В. П. У. В. в Підгайцях, бо був першим основником того товариства. Підчас українсько-польської війни виконує уряд комісаря, а по повороті до села, де жила Покійного рідня, дістається в році 1919 до „Бригідок". У часі перших виборів дістається до вязниці в Бережанах. Ні на хвилину не зражувався Покійник невдачами рідної справи, а до останньої хвилини горячо вірив у краще завтра. По переході на емеритуру переноситься у Самбір, де негайно стає в ряди кооперативних робітників, а ставши директором „Українбанку", залишається на свому становищі до останньої хвилини. Нехай Рідна Земля буде Тобі пером неутомний Робітнику, а щиру память про Тебе збережуть усі ті, які Тебе знають, як ревного громадського Працівника.

Не забувайте про тих, що в боротьбі за кращу долю Народу стали інвалідами! Жертвуйте в хосен українських інвалідів!

Дописи.

ДОБРОМИЛЬ.

Повітове Свято в честь Маркіяна Шашкевича. Старанням українських установ в Добромилі відбулося в дні 2. липня ц. р. Повітове Свято в честь Маркіяна Шашкевича. Саме Свято почалося богослуженням і панахидою, у якій взяло участь 11 священиків під проводом о. декана Мариновича. Відповідну до хвилі проповідь в церкві виголосив о. ігумен д-р Лябай. Після панахиди мав відбутися похід вулицями міста на площу „Народнього Дому, але його заборонила адміністраційна влада. Маси зібраного народу пішли свобідно на площу „Народнього Дому“, де відбулася Академія. Академію почав д-р Антоневич, що пояснив ціль і значіння свята. Відтак слідували хорові точки, у виконанні хорів з Добромиля, Віська й Лядька. Хор з Віська під управою п. Мецінського відспівав 2 псальми Бортнянського: „Господи хто обитает“ і „Блажені людіє“. Хор з Добромиля під управою п. Князчука відспівав Лаврівського: „Осінь“, а під управою п. Нагайського „Бють пороги“. Та найбільше враження на приявних зробив глибоко обдуманий реферат посла д-ра Загайкевича, що виголосив його з питомою красномовністю. Саме в ту хвилину посипався обильний дощ, але народ, наче прикований змістом реферату, спокійно, затримуючи духа, ловив кожде слово свого посла. Хор з Лядька під управою о. Ковальського відспівав псалом Бортнянського „Блажен муж“ і Леонтовича „Ой зійшла зоря“. Врешті на програму свята зложились також 3 декламації: п. Уляновського з Трушевич („Безрідний“ Шашкевича), п. Мальгівської з Лядька („В минувшині слава“) і студ. Глухого („Не хиляйте в діл прапора“ Лепкого). Всі хорові точки вийшли гарно, а з високої трибуни розносилася далеко понад місто пісня і зваблювала ще декого з „наших байдужних“ з Добромиля та сусідів. Свято закінчив національний гимн. Ціле свято зробило якнайкраще враження. Без великого шуму було як слід підготоване, а програма належно обдумана, за що безперечно належиться подяка Комітетові Свята та голові Філії „Просвіти“ дир. Чорнякові, що зокрема вложив багато труду у його підготовку. Хоча погода була непевна, свято згуртувало около 3.000 людей з найдальших закутин Добромильщини з духовенством і світською інтелігенцією. Усі вертали з нього підбадьорені, щоби свої враження передати тим, які не могли бути на святі, а багато ще залишилось на влаштованому Філією „Просвіти“ фестині. День святкування памяти Маркіяна, на якому був такий здвиг народу, не повинен прогомоніти марно; він повинен бути заохотою усім тим, що не пожаліли труду й часу для його влаштування, до ще більшої праці в Добромильщині й самому місті, хочби й проти байдужости частини нашого міщанства.

КАЛУШ.

Концерт хору Котка. Після довшої, бо аж дволітньої перерви загостив до нас знову п. Котко зі своїм, відомим не тільки в нас, але й закордоном, хором. Серед повіні найріжніших, на загал маловартісних імпрез, що в останньому часі залили Підкарпаття, імпреза п. Котка була для нас правдивим музичним празником. І ці, що затужили за правдиво артистичним виконанням нашої прегарної української пісні, і ці, що в наших важких часах шукають відради й потіхи, найшли цього вечора правдиву насолоду, духовий відпочинок та оправдану надію на краще, бо нарід, що має таку чудову пісню і таких виконавців, мусить бути великим народом. Не можу вдаватися в критичний розбір поодиноких продукцій цього вечора, бо мало на це місця, зрештою кожна з них була собою мистецьким твором; хочу тільки відмітити те враження, яке залишив цей вечір у слухачів. Як і два роки тому — незабутнє! Особливо незабуті залишаться фінезійні паніссіма та переходи від них до наймогутніших фортіссімів. А просто неймовірно досконале було вже зрозуміння і віддання технічним виконанням змісту пісні. Ні на хвилину не можете опертися цьому чарові і в непереможнім захопленні слідкуєте за кожним тактом, за кожною фразою від початку до кінця пісні. Дуже бачну увагу звернув п. Котко також на добір пісень і створив прегарну мозаїку так під музичним оглядом, як і тексту й побутовщини, а наші „Гуцулки“ „Золоті зорі“ і „Закувала“ в виконанні п. Котка — це ревеляція. Не диво, що кожну пісню нагороджували слухачі невмовкальними оплесками, на які вповні заслужили так хоровики як і знамениті солісти проф. Орлянко, п. Фітьо й п. Галайда. Публика дописала, але з огляду на велике виховне і чисто артистичне значіння концертів п. Котка для нашої суспільности позволю собі оцею дорогою звернутися до п. Котка з просьбою повідомляти її на будуче не тільки афішами, але й дорогою преси. Бо щойно після цего концерту бачимо наглядно, скільки був би втратив слухач, якби на нім не був. Кожна пісня хору Котка і пестить і бавить і гартує і сталить.

Присутній.

—o—

СПОРТ.

ПІДГАЙЦІ. П. К. С. — ХОРТИЦЯ 4:1 (2:0).

Відплатні змагання цих двох дружин, що були простo „дерби“ для Підгайців, скінчилися на цей раз вповні заслуженою перемогою П. К. С., бо у пропущенні 3-ох воріт завинив без сумніву воротар. Ремісовий вислід був би справедливий. Зпершу має перевагу П.К.С., відтак гра вирівнюється. В другій половині бере в руки ініціятиву Хортиця й добуває одинокі ворота в стилу Возняка. П. К. С. спорадичними випадами добуває двоє дальших воріт. В Хортиці добра середуща трійка (в другій половині) й оборона. Однак майже у всіх грачів нема певного старту до мяча, часті дріблінги дозволяють противникові вибивати мяч — і це основна хиба грачів Хортиці. Судя дуже добрий.

—o—

Нові книжки й журнали.

о. Проф. д-р Йосиф Сліпий: ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКА БОГОСЛОВСЬКА АКАДЕМІЯ І її СТАТУТИ. — Львів 1933, ст. 32.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Театр нечинний з причини ферій.

Театр Ріжнородностей.

Субота, 15. липня год. 8. веч. „Муринчик“. Трупа Редути під дир. Остерви.

Кіна.

АДРІЯ: „Добродій людства“.
АПОЛЬО: „Муж з уяви“.
АТЛЯНТИК: „Кікі“.
КАСІНО: „Чому згрішила“ та „Мужі і жінки“.
КОПЕРНИК: „Дівчина з гір“ і „Піднебесні лицарі“.
МАРУСЕНЬКА: „Дівчина з гір“ і „Піднебесні лицарі“.
МІРАЖ: „Серце на роздоріжжю“.
МУЗА: „Кожному вільно кохати“.
ПАЛЯС: „Спів — цілунок — дівчина“.
ПАН: „Распутін“ і „Вікторія та її гузар“.
ПАСАЖ: „Нічна пригода Альдінія“ та „Івонка“.
СТИЛЕВЕ: „В кожній пристані дівчина“ і „Ревія“ Садовського.
ХИМЕРА: „Мущини в її житті“.
УТІХА: „Його маленька“ і ревія.

Закордонне радіо.

Субота, 15. липня 1933.

Рига (525) 19.00 Симфонічний концерт; **Лянгенберг** (472,4) 19.00 „Проба в опері“ — комічна опера; **Будапешт** (550,5) „Пімста лилика“; **Рим** (441,2) 20.30 „Турандо“ — опера; **Париж** (1724,1) 20.45 „Країна усміху“.

Неділя, 16. липня 1933.

Братислава (279,3) 20.05 „Подружжя на пробу“ — оперетка; **Міляно** (331,4) 12.30 Легка музика; 20.30 „Дон Паскаль“ — опера; **Штрасбург** (345,2) 18.30 Камеральна музика; **Ляйпціг** (389,6) 6.20, 17.00, 19.30 Концерт; **Білгород** (429,7) 20.30 Оперетка; **Рим** (441,2) 20.45 „Стентерельо“ — оперетка; **Прага** (488,6) 7.00 Концерт; **Відень** (518,1) 11.30 Симфонічний концерт; 20.00 „Останній валець“ — оперетка; **Рига** (525) 19.30 Концерт; **Харків** (937,5) 6.00 Грамофон; 9.00, 15.00 Концерт; 16.20, 17.30 Трансмісія з театру.

Львівське радіо.

Субота, 15. липня 1933.

7.00, 7.05, 7.20, 7.25, 7.30, 7.52, 7.55 Ран. програма; 12.55 Полудневий денник; 14.55, 15.15, 19.00 Грамофон; 15.10 Сільва рерум; 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Збіжева біржа; 16.00, 16.30 Концерт; 17.00, 18.15, 19.40, 20.00, 21.05, 21.30, 23.30 Трансмісія з Варшави; 18.35, 22.00 Трансмісія з Цехоцінка; 19.20 Всячина; 21.15 Туристичний кутик; 22.25 Спортові вісти; 22.35 Комунікати; 22.40 Концерт мандолінистів.

Неділя, 16. липня 1933.

12.10 Метеорольогічний комунікат; 12.15, 13.15, 17.30, 21.00 Трансмісія з Варшави; 16.45 Трансмісія з Кракова; 18.10 Всячина; 21.10 „На веселій львівській хвилині“; 22.00 Спів; 22.25 Спортові вісти; 22.40 Комунікати; 22.45 Грамофон.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український Хор Дм. Котка.

15. VII. — Гвіздець.
16. VII. — Городенка.
17. VII. — Заліщики.
18. VII. — Тлусте.
19. VII. — Чортків.

БІРЖА.

ДОЛЯР ЗНОВУ ПІДСКОЧИВ.

У пятницю 14. липня вполудне Філія Польського Банку у Львові платила за доляр 6.15 зол. На чорній біржі плачено за доляр 6.22 зол. Тенденція вагається.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 14. VII.: масло 2.10 зол., молоко 15 сот., сметана 70 сот., яйця 2.60 зол. за копу. Тенденція на масло, молоко, сметану удержана, на яйця слаба.

ЗБІЖЕ.

За 100 кг. льоко ст. над. парітас 200 км. Ціни ринк.	золотих від	золотих до
Пшениця двірська	37·—	36·50
Пшениця збірна	34·—	34·50
Жито одноціле	22·50	22·75
Жито збірне	21·75	22·—
Ячмінь двір. одноцілий	19·50	20·—
Ячмінь на мливо	18·50	19·—
Овес галицький	9·75	10·25
Овес замоклий	14·—	14·50
Кукурудза краева	22·50	23·—
Бараболя промисл.	2·50	3·—
Фасоля біла	20·—	22·—
Фасоля колірова	13·—	14·—
Фасоля краса (з мішк.)	17·—	18·—
Горох пів-Вікторія	24·—	26·—
Горох полевий	21·—	25·—
Бобик	10·50	11·—
Вика чорна	10·50	11·—
Вика сіра	9·—	9·50
Сіно солодке прасов.	6·50	7·50
Солома прасована	4·50	5·—
Гречка	16·25	16·75
Льон	38·—	40·—
Лубін синій	8·25	8·50
Ріпак озимий	40·—	42·—
Висівки житні	10·—	10·25
Висівки пшеничні	10·50	10·75
Пшоно	37·—	38·—
Просо краеве	28·—	29·—
Макухи льняні	17·—	18·—
Конюшина черв. ав.	70·—	72·—
Мак синій	180·—	190·—
Мак сивий	160·—	170·—
100 кг. льоко Львів	**від**	**до**
Пшениця двірська	37·50	38·—
Пшениця збірна	35·50	36·—
Жито одноціле	24·50	24·75
Жито збірне	23·75	24·—
Ячмінь на мливо	19·75	20·25
Овес збірний	14·25	14·75
Мука пшен. люксусова	70·—	70·50
Мука пшен. 65 проц.	46·—	47·—
Мука житня тип урял.	43·50	44·—
Висівки житні	10·25	10·50
Висівки пшеничні	10·75	11·—
Крупи ячмінні грубші	36·—	38·—
Пшоно ч. 1	41·—	43·—
Пенцак ч. 10	36·—	38·—
Сіно солодке кр. пр.	7·50	8·50

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Олександер Костик [illegible] Видає Видавнича Спілка „Діло“ [illegible] В друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів [illegible]